

1857-dik év.

II. R É S Z.

II. darab.

Kiadott és szétküldött ápril 6-kán 1857.

4. szám.

Ideiglenes cselédrendtartás Erdély nagyfejedelemségre nézve.

Közzétételt a cs. k. helytartóságnak 1857 február 28-kán 28221. sz. alatt kelt rendelete által.

Szolgálati szerződés, annak érvényessége és föltételei.

1. §.

A szolgálati szerződés a gazda által adott és a cseléd által elfogadott selpénz által nyeri meg maga érvényességét.

Az a pénzül kikötött évi bórnek huszad részét, vagy ha egy havi bér kötött ki, annak egy havi öszvegét nem szabad hogy felülmulja, és abba beszámíthatik.

2. §.

A szolgálati szerződésnek föltételei a mindkét rész szabad egyezésire bízotnak.

Olly föltételek, mellyek egy jó házi fegyelemmel meg nem egyeznek, vagy bizonyos tilalmi szabályokkal ellenkeznek, érvénytelenek, és a gazdán úgy mint a cseléden kellően fognak megbüntettetni.

A gazda helyettese.

3. §.

A mi ezen cselédrendtartásban a gazdáról mondatik, azon illető határozatok annak helyettesére nézve is érvényesek, mennyiben egyes határozatok nem volnának a dolog természeténél fogva kivételesen csak is a gazda személyére alkalmazandók.

für

Siebenbürgen.

Jahr 1857.

II. A b t h e i l u n g.

II. S t ü c k.

Ausgegeben und versendet am 6. April 1857.

No. 4.

Provisorische Dienstboten-Ordnung für das Großfürstenthum Siebenbürgen.

Kundgemacht mit der f. f. Statthaltereiverordnung vom 28. Februar 1857 Z. 28221-1856.

Der Dienstvertrag. Dessen Gültigkeit und Bedingungen.

§. 1.

Der Dienstvertrag erhält seine Gültigkeit durch die vom Dienstherrn gegebene und vom Dienstboten angenommene Darangabe.

Dieselbe darf den zwanzigsten Theil des im Gelde bedungenen Jahreslohnes, oder wenn ein Monatslohn bedungen ist, dessen einmonatlichen Betrag nicht überschreiten, und kann in denselben eingerechnet werden.

§. 2.

Die Bedingungen des Dienstvertrages bleiben der freien Uebereinkunft beider Theile überlassen.

Bedingungen, welche mit einer guten Hauszucht nicht verträglich sind, oder bestimmten Dienstbotsvorschriften zuwiderlaufen, sind nichtig, und sollen an den Dienstherrn und den Dienstboten angemessen geahndet werden.

Stellvertreter des Dienstherrn.

§. 3.

Wo in dieser Dienstboten-Ordnung des Dienstherrn gedacht ist, gelten die bezüglichen Bestimmungen auch von dessen Stellvertreter, in soweit nicht einzelne derselben, der Natur der Sache nach, ausschließlich nur auf die Person des Dienstherrn Anwendung erleiden.

пентръ

ARDEALIA

Ана 1857.

II. С Е П Ч И Я Н Е.

II. тълмънкис.

Есрдатъ ми тръмичъ дн 6. Априло 1857.

Nr. 4.

Регълмънтъ провиеоріа де сервиторі ми сервиторе пентръ мареле принципатъ алъ Ардеалъна.

Пъзлікатъ къ ординъчизнеа гьбернънтънаго ч. р. дн 28. Феврѣ 1857 Nr. 28221 дн 1856.

Легътинга де сервигъ. Валореа ми кондиціоніае еі.

§. 1.

Легътинга де сервигъ капътъ валореа соа prin арвзна че о де челъ че іоа фамъліа ми о применте, челъ че се дикондиціонеазъ на фамъліа.

Дънеа нъ ва поте фи маі маре де а зечеа парте а сімвриеі аннале токміте дн вані, вер къндъ токмеала с'аръ фи фъктъ дн сімвриеі не лънтъ, декътъ че е сзма кзвиниторе пентръ о лънтъ, ми се ва поте компъта дн сімвриа де лънтъ.

§. 2.

Кондиціоніае легътингеі де сервигъ ре-тълъ де а се дикізіа prin дивоіеалъ ліверъ днтре амъндъое птъдіае.

Кондиціоніае, карі нъ с'ъ басате не бзна ді-сіпліанъ каспикъ, аъ сьнтъ контраіе кзетъо-релоръ прескринте де проівічизне н'аъ нечі о пстере ми се воръ неденсі прекъм ла домпълъ че діне фамъліа ана ми ла фамълъ дн-сзуні дънтъ кзвиницъ.

Репресънтантеле домпълъі че діне фамъліа.

§. 3.

Ънде дн регълмънтънаго ачеста де фамъліа е ворба деспре домніа че дінъ фамъліа, ре-спектівеле діспънері аъ валоре ми пентръ ре-пресънтъторіа лоръ дикътъ зпеле дн трпсело дънтъ патра лъкръліа н'аръ аво ескісівъ вали-дitate нъмаі пентръ персона домпълъі че діне фамъліа.

Szolgálatbalépés. Felpénz.

4. §.

Ha egy cseléd több gazdától fogadta el a felpénzt, akkor azon gazdához tartozik beállani szolgálatba, a kitől előbb elfogadta a felpénzt.

A többieknek, mennyiben azok az előbbi szegődésről mit sem tudtak, tartozik a kapott felpénzt visszaadni, és a hebizonyítható kárt megtéríteni.

Azonkívül még kellően megbüntetendő.

De ha e mellett egy oly cselekvény fogorna fenn, melly a büntető törvények szerint büntetés alatt ilalmas, akkor vele ezek szerint kell bánni.

A gazda, kinek az előbbi szegődésről tudomása volt, hasonlóképp kellő büntetés alá esik, és elveszti igényét az adott felpénzhez. De azonban az a cseléd által mégis megtérítendő és a községi pénztárba (45. §.) beszolgáltatandó.

5. §.

Ki egy cselédet elcsábít, hogy a szolgálatba, mellyre elszegődött, be ne álljon, vagy egy megkezdett szolgálattal felmondjan, vagy azt odahagyja, egy illő büntetés alá esik és jót áll a kárról, melly abból a gazdára nézve háramlik.

6. §.

A kötött szerződés után köteles a gazda a meghatározott időben a cselédet fölvenni, és ez tartozik beállani.

7. §.

Ha a gazda a cselédet fölvenni vonakodik, akkor elveszti a felpénzt és tartozik a cselédnek a bért és élelmet az esetben, ha a szerződés egy évig tartott volna, egy fertály évre, másként pedig egy hónapra megtéríteni.

A gazda mindazáltal visszaléphet a szerződéstől oly okból, mellynél fogva ő különben is jogositva lenne a cselédet szolgálattól elbocsátani. Ezen esetben neki joga van a felpénz megtérítéséhez. Ha a gazda valamely közbejött, saját személyét vagy gazdasági viszonyait érdeklő esemény mián a cselédet fel nem vehetné, akkor ő tartozik arról a cselédet töstént tudositani és neki nem csak a felpénzt elengedni, hanem azonkívül az esetben, ha a szerződés egy évig tartott volna, még egy havi, másként pedig tizennégy napi bért is fizetni.

8. §.

Ha a cseléd vonakodik szolgálatba beállani, akkor az a körülmények szerént meg-

Dienstetrtritt. Darangelb.

§. 4.

Hat ein Dienstbote von mehreren Dienstherrn das Darangelb angenommen, so ist er bei jenem Dienstherrn einzutreten verpflichtet, von welchem er das Darangelb zuerst angenommen hat.

Den Uebrigen, in sofern sie von der früheren Verdingung nichts wußten, hat er die erhaltene Darangabe zurückzusetzen, und den erweislichen Schaden zu vergüten.

Außerdem ist er mit einer angemessenen Strafe zu belegen.

Kauft jedoch hierbei eine Handlung mit unter, die durch die Strafgesetze verpönt ist, so ist er nach dieser zu behandeln.

Der Dienstherr, der von der früheren Verdingung wußte, verfällt gleichfalls in eine angemessene Strafe und verliert den Anspruch auf das gegebene Darangelb. Gleichwohl muß aber daselbe von dem Dienstboten zurückersetzt und an die Gemeindecasse (§. 45) abgeführt werden.

§. 5.

Wer einen Dienstboten verleitet, den Dienst, zu dem er sich verbunden hat, nicht anzutreten, oder einen angetretenen Dienst aufzukündigen, oder zu verlassen, unterliegt einer angemessenen Strafe und haftet für den Schaden, der dem Dienstherrn hieraus erwächst.

§. 6.

Nach geschlossenem Dienstvertrage ist zur bestimmten Zeit der Dienstherr den Dienstboten aufzunehmen und dieser einzustehen verpflichtet.

§. 7.

Weigert sich der Dienstherr den Dienstboten aufzunehmen, so verliert er die Darangabe, und muß dem Dienstboten Lohn und Kost, falls der Dienstvertrag durch ein Jahr zu dauern gehabt hätte, für ein Vierteljahr, sonst aber für einen Monat vergüten.

Der Dienstherr kann jedoch von dem Vertrage aus denselben Gründen zurücktreten, aus welchen er berechtigt wäre, den Dienstboten vor Ablauf der Dienstzeit zu entlassen. In diesem Falle gebührt ihm der Rückersatz der Darangabe. Kann der Dienstherr wegen eines Zufalls, der sich in seiner Person oder seinen Wirthschaftsverhältnissen ereignet hat, den Dienstboten nicht aufnehmen, so hat er denselben sogleich davon zu benachrichtigen, und ihm nicht nur die Darangabe zu belassen, sondern auch, falls der Dienstvertrag durch ein Jahr zu dauern gehabt hätte, einen Monatslohn, sonst aber einen vierzehntägigen Lohn zu bezahlen.

§. 8.

Weigert sich der Dienstbote den Dienst anzutreten, so ist er nach Beschaffenheit der Um-

Длчченствлх ссрвццлхл. Арвзна.

§. 4.

Онх фамлх. каре іса дсд маі мзлц домнф арвзнх, е дндетопатх лл ачелх домнх а днтра дн ссрвццх, дсдл каре а лхатх арвзна маі днтсх.

Челордлалц. дсдх еі дсдсрс днкондццонарсс лхл маі днандте нх ворх фі счлхл пеміка, ле ва днторче елх кхлара кхлхлх, мн ле ва ревоіфіка дамнхлх че л'арх адсвсрі.

Афарх де ачсса се ва нхне ачсра лхл о педсдсцх кхвінчосх.

Де коміте днсх елх прін ачсдла о лхкраре, каре дхнх лсвіле пеналл кадс сдх педсдсцх, се ва тралта елх дхнх ачсдсн.

Домнхлх, каре дсдсрс днкондццонарсс днандте а фамлхлхл а лхлхл кхночлнцх. кадс амхждсрсс сдх педсдсцх мн псрдс дрентхлх не кхлара датх. Прс ачсдла тотхл дсдс фамлхлх сдх о дсс днандл мн се ва денортл дн кассл коммунале (§. 45).

§. 5.

Чіне ссдсче онх фамлх, ка дн ссрвццлх дн каре с'а днкондццонатх сдх нх днтре, ссдх онх ссрвццх лхатх сд'лх репхнчлс. ор сд'лх пхрхдсдсцх, кадс сдх педсдсцх мн с репхнчссдорх пснтрх дамнхлх, че се кхлхлхлх домнхлхл прін ачсдла.

§. 6.

Дхнх днкхларсс лсрхлнццл де ссрвццх о дсдорх лл лнмнхлх дсднандх прскам домнхлх че діне фамлхл а ссчсчс прс фамлхлх лхатх, ама мн ачсдх дн хрнх н днтра дн ссрвццх.

§. 7.

Де нх воісчс домнхлх а ссчсчс фамлхлх лхатх, елх на псрдс кхлара, мн на ревоіфіка фамлхлхл снмсріа мн ннхлхл не онх пхтрархс де онх, кхндх лсрхлнццл де ссрвццх арх фі фсдхлх сдх днхлх онх онх днтрерх. алмнте нхмал не о лхнх.

Домнхлх ва нотс днсх речсдс дсдл лсрхлнццл де ссрвццх дн ачсдс темелхл, дн карл елх арх фі дндрентхлхл а трхмілс фамлхлхл дн ссрвццх днандте дсчс 'і арх фі скарсх лнмнхлх ссрвццлхл. Дн каслхл ачсдла се кхвіне, ка сд 'і се днторкх кхлара. Де нх нотс домнхлх дн кассл онсї днтхлхлхлхл че арх фі оввінхлхл дн псрсдла сса ссдх дн рефернццелс ссдс еконотчс ссчсчс прс фамлхлх, лхлх ва нхне елх дсдсрс ачсдла фхрх днтхрзіерс дн кхночлнцх, мн нх нхмал кх 'і ва лхса кхлара, чі днхлх 'і ва репхндс, кхндх лсрхлнццл де ссрвццх арх фі фсдхлх сдх днхлх онх онх днтрерх, снмсріа не о лхнх, алмнте днсх нхмал не патрхспречсчс злс.

§. 8.

Кхндх онх фамлхлх нх воісчс сдх днтре дн ссрвццх, се ва педсдс елх дхнх сларсс

büntetendő; és a gazda kívánságára a szolgálatai lépésre kényszerítő szabályok alkalmazása által is rászorítandó. Azonban a gazda ezesetben is előbbat a szerződéstől, és a felpénz visszaadása mellett az ebből eredett kárnak megtérítését is követelheti.

Ha hibátlan hosszabb ideig tartó akadályok a szolgálatai lépést a cselédnek lehetlenné teszik, akkor a gazdának a felpénz visszaadásával meg kell elégedni. De ha az akadály csak mulékony, akkor a cseléd tartozik annak megszűnté után a gazda kívánságára szolgálataiba beállani.

Szolgálat idejének tartama, és szolgálatváltoztatásának időpontja.

9. §.

A szolgálat idejének tartama a mezei-gazdasági munkára szegődött cselédekre nézve egy évre, a többi cselédekre nézve három hónapra állítatik meg. Ezen határozattól lehet ugyan különös egyetértés által eltérni. Egy illyes egyetértésnek egyébaránt egy írásbeli szerződésben vagy a községi előjáró előtt kell megtörténnie, másként arra semmi tekintet sem veendő (28, 29, 30. §§.).

A szolgálatváltoztatási időpont s egyszersmind a szolgálat idejének kezdete, tekintettel a fenn meghatározott szolgálat idejének tartamára az országos vagy helyi szokásnak marad fentartva.

A csolód kötelességei.

10. §.

A cseléd gazdájának engedelmességgel, szorgalommal, hiységgel, becsületességgel, si-gyelemmel és őszinteséggel tartozik.

Neki a gazdához tartozók iránt illedelmesnek, a többi cselédséggel pedig jó egyezésben kell lenni, minden veszekedéstől, pletykálástól és gazdája vagy annak családja megszólásától magát tartózkodnia kell.

Ő tartozik magát a házi rendnek, a mint az a gazdától előszabatik, alája vetni, a gazda parancsait, intéseit és feddéseit alázatossággal és szerénységgel elfogadni.

11. §.

A cseléd tartozik minden szolgálatokat, melyekre magát lekötötte, mint szintén azokat, melyek a kikötöttek alatt méltán értetődhetnek, a gazda rendelkezése szerint pontosan és neheztelés nélkül teljesíteni.

A cselédek közt az iránt támadt visszáskodásnál, hogy valamely dolgot mellyiknek kelljen eligazítani, határoz egyedül a gazda akarata. Még a bizonyos munkára fogadott cseléd is tartozik gazdája kívánságára egyéb

hándé zu bestrafen, und auf Verlangen des Dienstherrn zum Dienstantritte, selbst mit Anwendung von Zwangsmaßregeln zu verhalten. Der Dienstherr kann jedoch auch in diesem Falle vom Vertrage abgehen, und nebst der Zurückstellung der Darangabe den Ersatz des ihm hierdurch zugehenden Schadens verlangen.

Machen unverschuldete, länger andauernde Hindernisse dem Diensthöten den Dienstantritt unmöglich, so muß sich der Dienstherr mit der Zurückstellung der Darangabe begnügen. Ist jedoch das Hinderniß bloß vorübergehend, so ist der Diensthöte verpflichtet, nach dessen Behebung auf Verlangen des Dienstherrn den Dienst anzutreten.

Dauer der Dienstzeit und Zeitpunkt des Dienstwechsels.

§. 9.

Die Dauer der Dienstzeit wird hinsichtlich Diensthöten, für landwirthschaftliche Arbeiten auf ein Jahr, hinsichtlich der übrigen Diensthöten auf drei Monate festgesetzt. Von dieser Bestimmung kann zwar durch besondere Verabredung abgegangen werden. Eine solche Verabredung muß jedoch in einem schriftlichen Vertrage oder vor dem Gemeindevorsteher geschehen, widrigens darauf kein Bedacht zu nehmen ist (§§. 28, 29, 30).

Der Zeitpunkt des Dienstwechsels und zugleich Anfang der Dienstzeit mit Rücksicht auf die obbestimmte Dienstdauer bleibt den Landes- oder ortsüblichen Gewohnheiten überlassen.

Pflichten des Diensthöten.

§. 10.

Der Diensthöte ist dem Dienstherrn zum Gehorsam, zum Fleiße, zur Treue, Ehrerbietung, Aufmerksamkeit und Wahrhaftigkeit verpflichtet.

Er muß den Angehörigen des Dienstherrn anständig begegnen, mit dem Nebengesinde verträglich seyn und sich aller Zänkereien, Klatschereien und übler Nachrede gegen den Dienstherrn oder dessen Familie enthalten.

Er hat sich der häuslichen Ordnung, wie sie vom Dienstherrn bestimmt wird, zu unterziehen. Befehle, Ermahnungen und Berweise des Dienstherrn muß er mit Ehrerbietung und Bescheidenheit annehmen.

§. 11.

Der Diensthöte ist schuldig, alle Dienste, zu denen er sich verbunden hat, wie nicht minder alle die unter den verbundenen billig und vernünftigerweise verstanden werden können, nach Anordnung des Dienstherrn pünktlich und unverdroffen zu leisten. Bei Streitigkeiten unter den Diensthöten, welcher von ihnen eine gewisse Arbeit oder einen gewissen Dienst zu verrichten habe, entscheidet allein der Wille des Dienstherrn. Selbst der zu gewissen Geschäften aufgenommene

дипредврърлоръ, ші, де ва чере домнлѣ, се ва днделора де ва фі делнцъ ші прпн аплікореа месвремлоръ форпнтнве спре днтраре дн сервнѣ. Домнлѣ днсе дн каслѣ ачеста ва поѣ съ се ші ретрлгъ дела лертвллѣ ші чере, ка пеллгъ днторчереа къпарел съ і се ревопфнче ші дамнлѣ че прпн ачеста і сарѣ къшлѣна.

Къндѣ неднче мал днделнрѣ днлоре, да карі нѣ портѣ фамлѣлѣ вна, нѣ іартѣ про фамлѣ а днтра дн сервнѣ, домнлѣ се ва днделнлѣ ші къ днторчереа къпарел. Деакъ неднка днцъ е нѣмал треквлоре, фамлѣлѣ о днделоратѣ днпъ делвлрареа еі де ва чере домнлѣ а днтра дн сервнѣ.

Durarea timpului de serviciu și timpul destinat pentru scimbararea serviciului.

§. 9.

Durarea timpului de serviciu e a ctatoritș pentru famlil auel, karl ce ieaș pentru trebale ekononlche, ne zaș anș, ear' pentru ceialalul famlil ne trei ani. Dela dncncelonea aчoacta днцъ се поѣ речеде прпн токмпі спечнал. О атаре токмпі се ва фачо днцъ прпн о лертвллѣ дн скрнцъ вер дннтонѣ антнеллѣ коммнеі, къ де алмнтѣ нѣ се ва лѣа нечї о прнвнлѣ аспра еі (§§. 28, 29, 30).

Timpul scimbarей servнiului ші totodatъ днченлѣлѣ днпъ дн сервнѣ къ прнвнре лѣ сѣлѣ deterpnata durare de servнiу remane а се днтокмпї днпъ датнеле цереі сѣлѣ аѣ локвлѣ.

Detorințele famlilului.

§. 10.

Famlilul e dndeloratъ а сервї домнлѣ сѣлѣ къ аплікоре, снрннлѣ, креднлѣ, ре-спентаре, ларе де самъ ші къ адевлрѣ.

Елѣ ва днтнмнна не апнертннлїлї домнлѣ сѣлѣ къ влѣ къвнлѣ, ва трѣ къ кон-фамлїлї дн днделечере ші се ва контепї дела орче сфадѣ, вѣрфѣлѣ ші ворвлре реа деспре домнлѣ сѣлѣ деспре фамлїа лѣ.

Елѣ се ва снпнне орѣндвлелеі каснче, днпъ към днча се ва deterpnata de домнлѣ дн актрѣ сервнѣ сѣлѣ. Мандателе, доженнрїе ші мѣстрїеле домнлѣ сѣлѣ ле ва апчене totdeasna къ ревернлѣ ші modestї.

§. 11.

Famlilul e dndeloratъ, тоѣ лѣкрїеле, pentru karl e а токмпїлѣ пректн ші тоѣ ачелѣ, karl сѣлѣ чере токмпїе къ дрентѣ ші днпъ мн-теа снлѣсѣ се поѣ днделече, днпъ орѣндвлала домнлѣ дн а кърї сервнѣ сѣлѣ аѣ днтлннї къ нѣнтлалїтате ші къ тоѣ воїа. Ла контраверсїе днтре фамлїлѣ, къ карї дн трѣ-шїлї арѣ авѣ сѣлѣ днтлннѣсѣлѣ о лѣкраре де-фннтѣ ор знѣ лѣкрѣ дефннтѣ, ва decide totdeasna воїнга домнлѣ. Ва шї фамлїлѣ

teendőket felvállalni, ha az arra rendelt cseléd betegség vagy egyéb által attól akadályoztatva van, vagy más körülmények, mint például: el nem halasztható mezei munkák azt sürgetősen kívánják.

A cselédnek sommikép sem szabad ünnepe napokon magát a dologtól elvonni. Vasárnapokon s tiltott ünnepe napokon a szokott házi, mint szietén azon dolgokat, mellyeket veszedelem nélkül halasztani nem lehet, teljesíteni kell.

Az istenitisztelel látogatásának egyébaránt ez által nem szabad hátramaradást szenvednie.

12. §.

A cselédnek nem szabad a rábizott dolgokat gazdája engedelmé nélkül más által eligazítani. Neki nem szabad gazdája engedelmé nélkül saját ügyeiben a háztól eltávoznia, se az engedett időn túl elmaradnia.

A gazda tilalma ellen nem szabad a cselédnek általában, vagy bizonyos személyektől látogatásokat fogadni, és büntetés alatt szorosán meg van tiltva, a gazda engedelmé nélkül valakit magánál elháltatni.

13. §.

A cseléd minden állásához nem illő költséget ruházatban, mulatságokban vagy egyébben tartozik elmellőzni, és a gazdának jogában áll, egy illy költséget megiltani.

14. §.

A cselédnek minden alkalommal gazdájának hasznára kell törekednie, és mennyiben erejében áll, kárt és hátramaradást elhárítania.

Különösen a tüzzel, gyertyával, gyufákkal, a hamu eltakarításánál, a zsirbani sütésnél óvatosnak kell lennie, a dohányzást vagy szivarozást csürekben, istálókban, hiuban vagy más tűzveszélyes helyeken el kell hagynia, és ollyas helyekre soha se szabad gyertyával, hanem csakis jól bezárható lámpással járjon.

A cseléd társakon észrevett csalásokat, sikkasztásokat és lopásokat tartozik a gazdának feljelenteni.

Az általa okozott kárért az általános polgári törvénykönyv határozatai szerint; csalásokért, sikkasztásokért és lopásokért pedig a büntető törvénykönyv szerint kell vele bánni.

15. §.

A gazda tudta és engedelmé nélkül nem

Dienstbote muß auf Verlangen des Dienstherrn andere Verrichtungen übernehmen, wenn das hiezu bestimmte Gesinde durch Krankheit oder sonst daran verhindert ist, oder andere Umstände, wie z. B. unaufschiebbliche Feldarbeiten, dieß dringend erfordern.

Der Dienstbote darf sich an den abgebrachten Feiertagen der Arbeit in keiner Weise entziehen. An Sonn- und an den gebotenen Feiertagen müssen die gewöhnlichen häuslichen, sowie jene Arbeiten, die ohne Gefahr nicht verschoben werden können, geleistet werden.

Dem Besuche des Gottesdienstes darf jedoch hierdurch kein Abbruch geschehen.

§. 12.

Dem Dienstboten ist ohne Erlaubniß des Dienstherrn nicht gestattet, die ihm übertragenen Geschäfte durch einen Anderen verrichten zu lassen. Er darf ohne Erlaubniß des Dienstherrn in eigenen Angelegenheiten vom Hause sich nicht entfernen, und nicht über die bewilligte Zeit ausbleiben.

Gegen das Verbot des Dienstherrn darf der Dienstbote Besuche überhaupt, oder von gewissen Personen nicht annehmen, und es ist ihm bei Strafe strengstens untersagt, ohne Erlaubniß des Dienstherrn Jemanden übernachten zu lassen.

§. 13.

Der Dienstbote hat jeden, seinen Verhältnissen unangemessenen Aufwand in der Kleidung, in Vergnügungen, oder sonst zu vermeiden und dem Dienstherrn kommt es zu, solchen Aufwand zu verbieten.

§. 14.

Der Dienstbote hat sich bei jeder Gelegenheit das Beste seines Dienstherrn angelegen seyn zu lassen, und soviel in seinen Kräften steht, Nachtheil und Schaden von ihm abzuwenden.

Er hat insbesondere mit Feuer, Licht, Zündhölzchen, beim Aufbewahren der Asche, beim Backen mit dem Fette, vorsichtig umzugehen, das Tabak- oder Cigarrenrauchen, in Scheuern, Ställen, auf Böden, oder in anderen feuergefährlichen Orten zu unterlassen, und solche Orte auch nie mit offenem Lichte, sondern nur mit einer wohlverschlossenen Laterne zu betreten.

Wahrgenommene Betrügereien, Veruntreuungen und Entwendungen des Nebengesindes ist er dem Dienstherrn anzuzeigen verpflichtet.

Für den durch ihn zugefügten Schaden ist er nach Maßgabe der Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuches, für Betrügereien, Veruntreuungen und Entwendungen ist er nach dem Strafgesetzbuche zu behandeln.

§. 15.

Ohne Vorwissen und Bewilligung des Dienst-

lată numai pentru unele lucruri va amălii la черереа domnului ceş alte trebi, cândă famălată lată pentru асестеа prin етемăгă op алă чева е амнедикатă дптрă амплипореа лорă, сеş alte ампрецърпрі. прекм снтă п. е. лкръріле де кмтнă неамтълоре. арă речере асестеа.

Famălată дп zilele de сереьлоре штерсеа не се ноте неч дптр'нă кінă ретраче дела лкрр. Ам zile de дăминечї шї сьреьлорї ва амплии лкръріле амдăмнате каснїче. прекм шї ачелеа, карї фьрă de primeждіз не с'арă нотă амтпа.

Prin асестеа дпсă не се ва амнедика famălată de а черета сереьлă дăмнезескă.

§. 12.

Famălată фьрă de permicіsnea domnului сеş н'ї ва фї ісрлатă а лса. ка лкръріле седе сь се амплинеаскь prin алтăг. Елă фьрă de permicіsnea domnului сеş ам тревіле седе не се ва нотă амденьрпа де а кась. нечї ва нотă ретнăне афарь. нече тимнăг че 'ї с'а амгьдсїтă.

Famălată амконтра онпирел домнului сеş не ва нотă нече тотă, шї маі ньрлось дела знеле персоне ачене нїте, шї 'ї е нелнурь недоансь сьржнскь онпїтă, фьрă de permicіsnea domnului сеş а не лса не чїнева сь ампонтеле ла еїне.

§. 13.

Famălată ва амкнлсра орче енеце марї ам нечмїте, ам дес'фьтърї шї алтеле че н'арă ета ам пропърїснне кь реферїнгеле седе. шї домнăг ла каре сь ам сереьлă арс дрентăг де н'ї онпї атарї енеце.

§. 14.

Famălată ла орче амтмпларе се на інтереса деспре вїтеле домнului сеş шї не кьтă ва ета ам нстеріле лт. Ам ва фсрї до орче сьрїкаре шї дамнăг.

Елă арс сь амеле кь сьгаре де соатъ маі алескь кь фоклă, кь ламїнареа. кь лемпшеле де апрїнскь, кь амезареа ченамел, кмндă коче чепа ам знсоре. сь се ньрсеаскь де а траче кь нїна аш кь сьгара prin шкръ, граждă, prin подă соах ам алте локрї прїмеждїссе pentru фокă, шї ам атарї локрї сь не ампре нїчї одатъ кь ламїнареа слободъ. чї амезатъ амтр'нă лтмнашă.

Елă е амдеторатă челсїрїле, амсьрїньрїле шї фьрьтхреле, че арă недэ кь ле факă чеїаламї famălată, але арьта домнului сеş.

Pentru дамнăг че'лă кьнїснъ елă е ре-снхсеторă дспз меєсра дїснхсечнїлорă алс кодїчелї чївїле ченераре, pentru челсїрї, амсьрїньрї шї фьрьтхрї се на франта дспз кодїчеле пенале.

§. 15.

Фьрă de счїреа шї permicіsnea domnului

szabad a cselédnek gunyáit, fejréneműét és egyéb portékáit a házan kívül, hol szolgál, tartania.

Ő tartozik ládáinak, bőröndjeinek vagy egyéb tartályainak a gazda általi megvizsgálását saját és egy bizonyosság jelenlétében megengedni.

16. §.

A cseléd tartozik szolgálatbóli kilépése alkalmával mind azt, mi neki ügyelet, eligazítás vagy megtartás végett adatott, vagy különben rábiztatott, a gazdának annak rendje szerint visszaadni, és ennek kívánsága szerint azon tárgyakat, mellyeket mint tulajdonát magával viszen, elhordásuk előtt szemlélet végett előmutatni.

A gazda jogai és kötelességei.

17. §.

A cselédnek szolgálatbai lépése után három nap alatt tartozik a gazda őtet a községelöljárónál annak kora, születéshelye, előbbi tartózkodási helye, szolgálati minősége és a szolgálat tartamának elbárása mellett kellően bejelenteni. — ezen jelentésnek elmulasztása illoen megbüntetendő.

18. §.

A cseléd szolgálatbai lépése által házi laktársá válik, s ennél fogva a gazda különös felügyelete alá rendeltetik. A gazda tartozik a cselédekkel egy erényes, illedelmes magaviseletre úgy ben, mint a házon kívül szorítani, és ő erre nézt, mint szinten a házi csend- és rendnek fenntartására és a neki tartozó engedelmességnek előmozdítására nézve föl van jogosítva. ha komoly intések, foddések, vagy egyéb szolid utasítások mit sem használnak, szigorubb házi fegyelmi eszközökhöz egy mérsékelt és a cseléd egészségének nem ártalmas moddal nyulni.

A házi fegyelem ezen jogának egyóbaránt sommi esetben sem szabad a bántalamig kiterjeszkednie, mi által a fenytett testén ronsolást szenvedne, a büntető törvény szerinti bánásmód kikortúlósa alatt. A gazda különösen köteles a cselédet vasárnap s ünnepnepokon az isteni tisztelet látogatására szorítani.

19. §.

A gazdának nem szabad töhb és nehezebb dolgot adni a cselédnek, mint a mennyit az erejénél fogva teljesithet.

herrn darf der Diensthote seine Kleidungs- und Wäschstücke, und seine sonstigen Habseligkeiten außer dem Hause, wo er dient, nicht aufbewahren.

Er muß sich die Durchsicht seiner Truhen, Koffer oder sonstigen Behältnisse von Seite seines Dienstherrn in seiner und eines Zeugen Gegenwart gefallen lassen.

§. 16.

Der Diensthote ist bei seinem Austritte verpflichtet, Alles, was ihm zur Aufsicht, Besorgung oder Verwahrung übergeben oder sonst anvertraut wurde, dem Dienstherrn ordentlich zurückzustellen und auf Verlangen desselben die Gegenstände, die er als sein Eigenthum mit sich nimmt, vor deren Wegbringung in Augenschein nehmen zu lassen.

Rechte und Pflichten des Dienstherrn.

§. 17.

Binnen drei Tagen nach dem Eintritte des Diensthoten in den Dienst, hat der Dienstherr denselben bei dem Gemeinde-Vorstande gehörig unter Angabe seines Alters, Geburtsortes, früheren Aufenthaltes, der Eigenschaft, in der er eintritt, und der Dienstesdauer anzumelden. Die Unterlassung dieser Anmeldung ist angemessen zu bestrafen.

§. 18.

Der Diensthote wird durch den Eintritt in den Dienst ein Mitglied der Hausgenossenschaft, und daher unter die besondere Aufsicht des Dienstherrn gestellt. Der Dienstherr hat die Diensthoten zu einem sittlichen und anständigen Betragen in wie außer dem Hause zu verhalten, und er ist zu diesem Ende, sowie zur Aufrechterhaltung der häuslichen Ruhe und Ordnung und zur Erzielung des ihm schuldigen Gehorsames befugt, wenn ernstliche Ermahnungen, Verweise, oder sonstige mildere Zurechtweisungsmittel nicht fruchten, von den strengeren Mitteln der häuslichen Zucht auf eine mäßige und der Gesundheit des Diensthoten nicht schädliche Weise Gebrauch zu machen.

Dieses Recht der häuslichen Zucht darf jedoch in keinem Falle bis zu Mißhandlungen, wodurch der Gezüchtigte am Körper Schaden nimmt, ausgedehnt werden, bei sonstiger Behandlung nach Maßgabe des Strafgesetzes. Der Dienstherr ist insbesondere verpflichtet, den Diensthoten zum Besuche des Gottesdienstes an Sonn- und Feiertagen anzuhalten.

§. 19.

Der Dienstherr darf dem Diensthoten nicht mehrere und schwerere Arbeit aufbürden, als derselbe nach seinen Kräften zu leisten vermag.

сеѣ фамилярѣ къ мебели ші вестминтеле прѣкъм ші алѣ скъле алѣ селе нѣ ле ва потѣ пѣстра афарѣ дин каса, дн карѣ сервѣсѣ.

Елѣ се ва днвои, ка домнѣлѣ сеѣ дн а сеа ші а знеі мѣртѣрѣ фѣинѣ де фарѣ съ 'у прѣкасте лѣзіле, кофферѣ ші алѣ днкъпѣ-мѣнте а ле селе.

§. 16.

Фамилярѣ ла ешѣреа сеа дин сервѣцѣ ѳ дндаторѣ а дндорѣ домнѣлѣ сеѣ къ орѣндѣзіалѣ тѣте, че 'у саѣ датѣ вер конкредѣлѣ снре прѣвѣгарѣ, днгрѣвѣре вер пѣстрѣре, ші де ва чере а'у арѣта днпѣнте де че ле арѣ дѣче ѳбіентеле ачѣлеа, че елѣ фѣиндѣ алѣ лѣ, ле іѣа къ сѣне.

Дрѣнтѣрѣ ші деторѣле сѣтъпнѣлѣ.

§. 17.

Дн рѣстѣмпѣ де трѣі зіле дѣпѣ днтрѣреа сервѣторѣлѣ аѣ а сервѣторѣ дн сервѣцѣ сѣтъпнѣлѣ арѣ сѣ'лѣ днштѣинѣгѣзѣ ла антѣсіа комѣнѣле арѣтѣндѣ акѣратѣ вѣрѣта, локѣлѣ на-штерѣі, а петрѣчѣрѣі де маі пѣнте, калѣтѣа дн карѣ л'а токѣтѣ ші тѣмпнѣлѣ къѣ арѣ сѣ дѣпѣ сервѣцѣлѣ. Лѣневѣреа ачѣстѣі арѣтѣрѣі се ва пѣдѣнѣі дѣпѣ къвѣинѣцѣ.

§. 18.

Кѣ днтрѣреа дн сервѣцѣ фамилярѣ се фѣче мѣдѣларѣ алѣ пѣртѣшѣлорѣ касѣчѣі ші пѣнтрѣ ачѣа вѣне сѣѣ спѣчѣлѣа прѣвѣгарѣ а домнѣлѣ дн а кърѣі сервѣцѣ днтрѣ. Домнѣлѣ ва дн-детора пѣ фамилі снре пѣстрѣре морѣлѣчѣасѣкъ ші къвѣинѣчѣсѣ прѣкъм дн, аша ші афарѣ де касѣ, ші снре скопѣлѣ ачѣста, прѣкъм ші снре сѣсѣпѣреа пачѣі касѣчѣ ші а орѣнѣі ші снре ащѣнтѣреа сѣпнѣнерѣі лѣі къвѣинѣторѣ арѣ елѣ дрѣнтѣлѣ, къндѣ доженѣрѣіле ші мѣстрѣрѣіле сѣрѣсе, сѣѣ алѣ мѣжлѣче де дндрѣнтѣре маі ліне арѣ рѣмѣнѣ фѣрѣ пѣчѣі знѣ рѣсѣлатѣ, а зѣса днтрѣ'знѣ modѣ сѣтъпнѣратѣ ші сѣпнѣтѣрѣі фамилярѣі пѣстрѣкѣчѣіосѣ ші мѣжлѣчѣле маі сѣрѣпсе алѣ дѣсѣпнѣнѣі касѣчѣ.

Дрѣнтѣлѣ дѣсѣпнѣнѣі касѣчѣ нѣ се ва дн-тѣнде днсѣ пѣчѣі днтрѣ'знѣ касѣ пѣпѣ ла малтрѣтѣрѣі, прѣн карѣ чѣлѣ пѣдѣнѣсѣітѣ сѣ капѣте вѣтѣмѣрѣі трѣпѣсѣчѣі, къ деатѣмѣнте малтрѣтѣторѣі се ворѣ трѣнта дѣпѣ лѣсіле пѣналі. Дн спѣчѣіе зѣче дн деторѣнѣа-домнѣлѣі че дѣне фамилі, а'у дндатора прѣ ачѣстѣі снре чѣрѣчѣтарѣа сервѣцѣлѣі дѣмнѣзѣесѣкъ дн зілѣле де дѣмнѣекѣ ші де сервѣторѣ.

§. 19.

Домнѣлѣ нѣ ва потѣ днсѣрѣчѣна прѣ фамилярѣ сеѣ къ маі мѣлѣ ші маі грѣле лѣ-кѣрѣрѣі, декѣтѣ че е ачѣста дн сѣтѣре ші арѣ пѣстѣре алѣ днпнѣі.

Szolgálati bér, élelem és ruházat.

20. §.

A gazda tartozik a kikötött bért a meghatározott időben kiadni.

Ha a bér neme és nagysága iránt semmi bizonyos egyezés nem történt, akkor a hasonló osztályú cselédeknek helyben adni szokott bér fizetendő.

Ajándékok és borraivalók, melyeket a gazda bizonyos időkben vagy különös alkalomnál szabad akarójából egyszer vagy többször adott, nem formálnak kötelezettséget, azokat továbbra is adni.

A bér, ha bizonyos fizetési idő nem kötetelt ki, a helyi szokott határidőkben, és ha ez nem létezne, egy egész évi szolgálat tartamánál félévenként, különben pedig havanként fizetendő.

21. §.

Az élelemnek, hol azt adni kell, egészséges és elegendőnek kell lenni. Az étel neme és mennyisége iránti különös feltételek tiltva.

A ruházati és fejdíszdarabok, ha olyanok kikötettek, a szolgáló osztály állapotjához mérve szolgáltatandók ki.

A gazda által vett öltönydaraboknak bizonyos időszakok után vagy a szolgálatból kilépéskori odaengedése a költséges egyezésre bízatik.

Oly ruházatot és fejdíszműt, mely csak piszkosra való, vagy a szolgáló osztály állapotjához mincsem mérve, nem szabad kikötni.

A cseléd megbetegedése.

22. §.

Ha a cseléd megbetegedik, a gazda annak ápolásáról és orvoslásáról kell hogy gondoskodjék, és a tett költségek csak akkor vonathatnak le a bérből, ha a cseléd saját hibájából betegedett meg. Ha a betegség tovább tart négy hétnél, akkor a cseléddel ezen idő lefolyta után, ha a szolgálatból elbocsátatik (29. §. 11 alatt) és vagyontalan, épügy mint egy más semmi szolgálati viszonyban nem álló megbetegedett szegénnyel kell bántani, s e szerint a községelöljáró eziránt jókorán tudósítandó.

23. §.

Hogyha a cselédnek megbetegedése bizonyíthatólag a gazda hibája által következett, akkor ez, a cselédet különben illető kárpótlási igénynek fenhagyása mellett, kizárólag az ápolás és orvoslásról gondoskodand, a nélkül hogy a bérből valamit levonni szabad volna.

Dienstlohn, Kost und Kleidung.

§. 20.

Der Dienstherr hat den bedingenen Lohn zur bestimmten Zeit zu verabfolgen.

Ist über die Art und Größe des Lohnes keine bestimmte Verabredung getroffen worden, so ist der für dieselbe Classe von Dienstboten örtliche Lohn zu verabreichen.

Geschenke und Trinkgelber, die der Dienstherr zu besonderen Zeiten, oder aus besonderen Anlässen aus freiem Willen ein oder mehrere Male gegeben hat, begründen keine Verpflichtung, dieselben fernerhin zu geben.

Der Lohn ist, wenn eine Zahlungszeit nicht bedungen ist, in den örtlichen Terminen, und wenn darüber nichts hergebracht wäre, bei ganzjähriger Dienstbauer vierteljährig, sonst aber monatlich verfallen, zu entrichten.

§. 21.

Die Kost, wo sie gebührt, muß gesund und hinreichend seyn. Besondere Bedingungen über die Art und Menge der Kost sind untersagt.

Kleidungs- und Wäschstücke, wenn solche bedungen sind, müssen den Verhältnissen der dienenden Classe angemessen verabfolgt werden.

Die Belassung der vom Dienstherrn angeschafften Kleidungsstücke nach gewissen Zeitperioden oder beim Austritte aus dem Dienste, bleibt dem Uebereinkommen überlassen.

Kleidungs- und Wäschstücke, die nur zum Putze dienen, oder den Verhältnissen der dienenden Classe unangemessen sind, dürfen nicht bedungen werden.

Erkrankung des Dienstboten.

§. 22.

Erkrankt der Dienstbote, so hat der Dienstherr für Pflege und Heilung desselben zu sorgen, und es können die aufgewendeten Kosten vom Lohne nur dann abgezogen werden, wenn der Dienstbote durch sein eigenes Verschulden erkrankt ist. Dauert die Krankheit länger als vier Wochen, so ist der Dienstbote nach Ablauf dieser Zeit, wenn er aus dem Dienste entlassen wird (§. 29. sub 11), und wenn er vermögenslos ist, wie ein anderer in seinem Dienstverhältnisse stehender erkrankter Arme zu behandeln, und es ist daher der Gemeindevorsteher hiervon rechtzeitig zu verständigen.

§. 23.

Ist die Erkrankung des Dienstboten erwiesenermaßen aus einem Verschulden des Dienstherrn erfolgt, so hat dieser unbeschadet der dem Dienstboten sonst zustehenden Entschädigungsansprüche ausschließlich für Pflege und Heilung zu sorgen, ohne daß ein Abzug am Lohne stattfinden darf.

Cimbria, vințiar și ambrăcăminte
lea famălară.

§. 20.

Domnișul ce ține famăla va respecta aचेचोरा cimbria lokmitz la timniș detorminală.

Kândă decupe modăla și mărimea cimbriei nu s'apă fi fărâșă p'voicere determinate, ce va da cimbria aचेचो, ce e p'ndatinală p' लोक a ce da klassei aचेi de famăla.

Prezentă și mărșăre. ce domnișul p' timniș deklinite și din p'ndemniș de cnechial dă din vânz voia cea odată c'ă mai de m'late ori famălară, nu 'ă o'loarz ne d'ncăla. p're aचेचोरा și mai denapre ale da.

Cimbria ce va respecta. kândă nu timniș de respectare nu s'apă fi ctatorit. la terminii v'cauți p' लोक. și kândă p' p'vința aचेचोरा n'apă domni necl o datinz, la o d'p'v'isne de c'p'v'is de nuș anș la p'trapălaș anșă oap' doatminte p' totz l'na.

§. 21.

Vințiar, unde ce va da, s'ă fi s'ăncloș și de aचेचो. Kondiționele cnechial decupe modăla și mărimea vințiară c'ăntă onpilo.

Ambrăcăminte și k'emele, kândă ce fărâșă de kondițione a c'p'v'is, ce vorz da amescrate p'feringelord klassei c'p'v'isore.

Remane la treaba p'voicere, ka ctușălaș c'ă lace c'p'v'isoraș n'ă c'p'v'isorei k'ăct'ilo de v'ctminte, ce le a k'ăm'p'raș c'ă, d'apz, anșminte periode de timniș, c'ăla la emproa aचेचोरा din c'p'v'is.

Ambrăcăminte și k'emele, kapl c'p'v'isoraș n'amaș c'p'v'isoraș. c'ă nu c'ăntă amescrate klassei c'p'v'isore, nu ce vorz notă f'ache de kondițione a c'p'v'isoraș.

Betehirea famălară.

§. 22.

De ce betehesc famălară, domnișul c'ă va p'p'la p'p'ce decupe k'ăstare și m'ănc'p'oraș, și cnecele fărâșă k'ă betehăraș n'amaș altanți ce vorz notă c'ăde din cimbră. kândă famălară p'p' p'p'p'ia cea vinț c'apă fi netehit. Kândă betehăraș ține mai m'laș de nalp' cent'mani, famălară d'apz p'p'p'oraș timniș aचेचोरा, kândă ce dimito din c'p'v'is (29. §. sub 11), și n'ape necl o aचेचो, ce va tranta ka și op k'ape a'ă p'v'is. ce n'ape necl anș c'p'v'is, și nentp' aचेचो ce va f'ache decupe aचेचोरा antictoraș kommanei de timniș arătare.

§. 23.

Kândă ce notă, ap'ra k'ă, betehirea famălară ce trage din v'ina domnișă, ka k'ape c'ă p' c'p'v'is, aचेचो va p'p'la cimbră l'ote cnecele de k'ăstare și m'ănc'p'ire, f'ăp ka c'ă ce notă c'ăde c'eva din cimbră, p'em'k'andă p'p' aचेचोरा nev't'mat'ă d'p'ent'ă famălară de a p'p'inde p'v'oni'f'ik'v'isne k'ăvenit.

24. §.

A gazda saját házában is ápolhatja a beteget, de azért egy közintézetbe vagy egy más helyre is vitetheti, hogyha ez vészedelem nélkül a betegre nézt lehetséges.

A szolgálati szerződésnek megszűnté. Felmondás.

25. §.

A szolgálati szerződés mindkét rész beleegyezésével minden időben megszüntethetik.

26. §.

A gazda halálával csak annyiban szűnik meg a szolgálati szerződés, hogyha annak örökösei azt nem akarják fentartani. Ez esetben az elmenő cselédnek a kikötött bér és élelem az esetben, ha a szerződés egy évre kötött, három hónapra, különben pedig egy hónapra léssen megtérítendő.

Hogyha a cselédnek az elhunyt már felmondott volt, akkor azt csak azon kevés időre illeti a kárpótlás, melyre a szolgálati szerződésnek még kellett volna tartani.

27. §.

Ezen határozat a mezői gazdaságra szegődött cselédségre nézt is érvényes azon esetben, ha a jószág vásár, csere, haszonbérlet vagy másféle szerződések után egy más személyre száll.

28. §.

A mennyiben az iránt nem történt előre határozott egyezés, hogy a kikötött időnek lefolyta után a szolgálati szerződés tovább ne folytattassék, az időnek kitelése csak is az előre bocsátott felmondás után eszközli ki a szolgálati szerződésnek megszüntetését.

A felmondásnak egész évi szolgálatoknál a szolgálati időnek lefolyta előtt legkésőbb hat héttel, különben pedig legkésőbb 14 nappal kell megtörténni.

Ha a felmondás egyik fél részéről sem történt meg annak idejében, akkor a szolgálati szerződés ugyanazon időre, és magában értőleg ugyanazon föltételek alatt léssen hallgatólag megújítva, melyek abban azelőtt voltak meghatározva.

29. §.

A gazda felmondás nélkül és töstént elbocsáthatja a cselédet:

1. ha a cseléd azon szolgálat teljesítésire, melyre felvétellett, bármiféle okból használhatlan;

§. 24.

Der Dienstherr kann den Kranken im eigenen Hause verpflegen, er kann ihn aber auch in einer öffentlichen Anstalt, oder an einem anderen Orte unterbringen, wenn dies ohne Gefahr für den Kranken möglich ist.

Auflösung des Dienstvertrages. Aufkündigung.

§. 25.

Der Dienstvertrag kann durch beiderseitiges Einverständnis zu jeder Zeit aufgelöst werden.

§. 26.

Durch den Tod des Dienstherrn erlischt der Dienstvertrag nur in soferne, als die Erben denselben nicht fortsetzen wollen. In diesem Falle haben sie aber dem abziehenden Dienstherrn, falls der Dienstvertrag auf ein Jahr geschlossen war, den Lohn und die bedungene Kost für drei Monate, sonst aber für einen Monat zu vergüten.

War dem Dienstherrn bereits vom Verstorbenen aufgekündigt, so gebührt demselben diese Entschädigung nur für jene geringere Zeit, als der Dienstvertrag noch zu dauern gehabt hätte.

§. 27.

Diese Bestimmung hat auch in dem Falle, wo die Wirthschaft durch Kauf, Tausch, Pachtung oder sonstige Verträge an eine andere Person übergeht, rückichtlich des für die Wirthschaft bestellten Gesindes zu gelten.

§. 28.

Zu soferne nicht ausdrücklich verabredet wird, daß nach Ablauf der bedungenen Zeit der Dienstvertrag nicht weiter fortgesetzt werden soll, bewirkt der Ablauf der Zeit die Aufhebung des Dienstvertrages nur nach vorhergegangener Aufkündigung.

Die Aufkündigung hat bei ganzjährigen Diensten spätestens sechs Wochen, sonst aber spätestens vierzehn Tage vor Ablauf der Dienstzeit zu geschehen.

Geschieht von keinem Theile rechtzeitig eine Aufkündigung, so ist der Dienstvertrag auf diejenige Zeit und selbstverständlich dieselben Bedingungen stillschweigend erneuert, welche vorher durch denselben bestimmt war.

§. 29.

Der Dienstherr kann den Dienstherrn ohne Aufkündigung und sofort entlassen:

1. wenn der Dienstherr zur Verrichtung des Dienstes, für welchen er aufgenommen wurde, aus was immer für einer Ursache unbrauchbar ist;

§. 24.

Домнѣлъ ва потѣ пре фамѣлълъ ветоарѣ се лѣ динѣ ши касте ши касе сеа, елѣ дѣлѣ потѣ дѣлѣ ашеза ши ши ши incititѣ пѣлѣлѣ сѣлѣ ши ши алѣ локѣ, кѣндѣ ачеаста фѣръ дѣ примѣждѣ ветоарѣлѣ ва фѣ кѣ пѣтинѣ.

Desfacherea legătuinței de serbișă. Penșuțiară.

§. 25.

Legătuința de serbișă se poate prin ambele părți de amândouă părțile ori kând desface.

§. 26.

Prin moartea domnului ce cine famă dă cheată legătuința de serbișă numai dătrăte, dăkăte ezezi n'arș voi cъ o kontinșe. Dă kasălă aчesta vorș rebonifika eі famălă che eacș, kând legătuința de serbișă a foctă dăkeiatș ne zăș anș dătrăte, cîmăria ши vîlălă tokmitș ne tpeі lăni, eap' deatminte ne o lăni.

Kând dăлѣ dăkă чelѣ рѣпocatș a re-penșiatș famălălă serbișălă, atănci і се кă-vine lă rebonifikașea numai pentră aчelă timnă mai păuină, nekăte arș фѣ avtă cъ mai dîniș legătuința de serbișă.

§. 27.

Dicșeșeșneа ачeacta kăte pentră serbiștorii lăagi pentră eконomіș va avé ши dă kasălă ачeла valore, kând eконomіa prin kămpărare, skîmbare, arjădare cēș alte kăpiva legătuiele arș tpeчe лa o alăт pеrсoпѣ.

§. 28.

Dăkăte nă c'a ctatoritș eșpēcș, kă legătuința de serbișă dăniș dekăpșereа timnălă tokmitș cъ nă ce mai kontinșe, dekăpșereа timnălă va kășisna deșfîinșareа legătuinței de serbișă numai dăniș pretșrînica penșuțiară a serbișălă.

Penșuțiară лa serbișeche че dîniș zăș anș dătrăte ce va face чelѣ mai tьpziș kă шe ce ceștămăni, eap' deatminte чelѣ mai tьpziș kă patrășpșeчe zile dănainte de kăpșereа legătuinței de serbișă.

Kând nekі dîni o parte penșuțiară nă ce face лa timnălă kăvenitș, atănci legătuința de serbișă prin tьчere ce dănoeche ne ачelă timnă ши de cine ce dăneche, kă ши ne ачeche kondițisni, kare a foctă mainainte determinatș prin tьpșca.

§. 29.

Домнѣлъ че cine famălă ва потѣ пре фамăлăлă фѣръ penșuțiară ши делокѣ tьpmitș dîni serbișă:

1. kând famălălă dîni орче kavș e kătotălă nekăпaчe pentră dămplinșeа serbișălă ачeлăia, pentră kare c'a lăatș;

határait túlhaladja, és azáltal a cselédnek élete vagy egészsége veszedelmeztetik;

3. ha a gazda a cselédet erkölcstelen vagy törvénytelen tettekre csábítja vagy csábítani ügyekszik, vagy őtet olyannak elkövetése ellen a házi lakosok vagy olyan személyek irányában, kik a házban be- és kijárnak, nem óvja;

4. ha a gazda egy hosszabb időre szándékszik elutazni, mint a szolgálat ideje tart, vagy állandó lakását egy más helységbe veszi, és ezen esetekben a cselédet annak akarata ellen magával akarja vinni.

Ezen okok egyébaránt a községelöljárónak feljelentendők, és ha a gazda által eltagadtatnának, hitelesen bebizonyítandók.

A községelöljáró engedelmé nélkül nem szabad a cselédnek a szolgálatot elhagyni, egy szembetűnő életveszedelem vagy károsítás esetét kivéve.

A 2. és 3. alatti esetekben a cselédnek a még hátralevő szolgálati időre a bér és élelem megtérítendő, és ha ezen idő egy fertály évnél tovább tart, legalább egy fertály évre létszen fizetendő.

Az 1. és 4. alatti esetekben a bér és élelem csak is a szolgálatból kilépésig követhető.

31. §.

A cseléd elhathatja a szolgálatot idő előtt, mindazáltal egész évi szolgálatoknál csak is egy előrebocsátott hat héti; különben pedig egy előrebocsátott tizenégy napi felmondás után:

1. ha a nőcselédnek a férjhezmenetelre, és a férficselédnek egy saját gazdaságra vagy egy saját ipartizletre jó alkalom nyújtatik, melly a szolgálati idő kitöltése által elmulasztatnék;

2. ha egy rászállott örökség vagy más fontos ügy a cselédnek egy más helyeni hosszabb mulatását szükségessé teszi;

3. ha a cseléd szüleinek a szolgálatbalépés után azok viszonyaiban előfordult változások mián a cselédre amazok gazdaságának vagy mesterségök folytatására szükségök vagyon, és annak elhívásával a szolgálat idejének kitélésig nem várakozhatnak.

Ezen okok is feljelentendők a községelöljárónak, és a gazda részéről ellenmondás esetre hitelesen bebizonyítandók. A helységelöljáró engedelmé nélkül nem szabad a cselédnek eltávoznia.

Ezen szabály megtartása mellett sürgős esetben még a hathéti s illetőleg 14 napi felmondási időnek kitélése előtt is kérheti a cseléd elbocsátatását, ha az maga helyében egy más arravaló alkalmas cselédet hoz, és azzal

II. 1857.

ihm zustehenden häuslichen Zucht überschreitet, und dadurch das Leben oder die Gesundheit des Diensthboten Gefahr läuft;

3. wenn der Dienstherr den Diensthboten zu unsittlichen oder gesetzwidrigen Handlungen verleitet oder zu verleiten versucht, oder ihn vor solchen Zumuthungen gegen Hausgenossen oder Personen, die im Hause aus- und eingehen, nicht schützt;

4. wenn der Dienstherr auf länger, als die Dienstzeit dauert, eine Reise zu unternehmen im Begriffe steht, oder seinen bleibenden Wohnstz in einem anderen Orte aufschlägt, und in diesen Fällen den Diensthboten gegen dessen Willen mitnehmen will.

Diese Gründe müssen jedoch dem Gemeindevorsteher angezeigt, und falls sie vom Dienstherrn widersprochen würden, glaubwürdig dargethan werden.

Ohne Bewilligung des Gemeindevorstehers darf der Diensthbote den Dienst nicht verlassen, den Fall einer augenscheinlichen Gefahr des Lebens oder einer Beschädigung ausgenommen.

In den Fällen ad 2 und 3 ist dem Diensthboten Lohn und Kost für die noch übrige Dienstzeit, und wenn diese länger als ein Vierteljahr dauert, wenigstens für ein Vierteljahr zu vergüten.

In den Fällen ad 1 und 4 kann Kost und Lohn nur bis zum Dienstesaustritte gefordert werden.

§. 31.

Der Diensthbote kann den Dienst vor der Zeit, jedoch bei ganzjährigen Diensten nur nach vorangegangener sechswochentlich, sonst aber nur nach vorangegangener vierzehntägiger Aufkündigung verlassen:

1. wenn der weibliche Diensthbote zur Verhehlung und der männliche zum Antritte einer eigenen Wirthschaft oder eines eigenen Gewerbes vortheilhafte Gelegenheit erhält, welche durch Aufhaltung der Dienstzeit veräuimt werden würde;

2. wenn die Ueberfommung einer Erbschaft oder eine andere wichtige Angelegenheit die längere Abwesenheit des Diensthboten an einem anderen Orte nothwendig macht;

3. wenn die Eltern des Diensthboten wegen einer erst nach Antritte des Dienstes vorgefallenen Veränderung ihrer Umstände denselben zur Führung ihrer Wirthschaft oder ihres Gewerbes, oder zur Pflege bedöthigen, und mit der Abberufung desselben bis zum Ausgange der Dienstzeit nicht zuwarten können.

Auch diese Gründe müssen dem Gemeindevorsteher angezeigt, und beim Widerspruche des Dienstherrn glaubwürdig dargethan werden. Ohne Bewilligung des Gemeindevorstehers darf sich der Diensthbote nicht entfernen.

Unter Beobachtung dieser Vorschrift kann der Diensthbote, im Falle der Dringlichkeit, die Entlassung selbst vor Ausgang der sechswochentlichen und bezüglich vierzehntägigen Aufkündigungsrift verlangen, wenn er statt seiner einen

disciplinei kasnice ce'i kompete, mi prin aचेाचा अर्ष वेनी विद्या सेष संवृताया फाम्यल्यल्लि अण्पेरिक्रितते;

3. क्यंदळ दोग्ग्यल्ल सेद्यचे ने फाम्यल्ल स्प्रे ल्यक्र्यरी देसफ्र्यनते सेष कोन्पारि लेमिलोरळ वेर च्यारक्य अ'ल्ल सेद्यचे, सेष न्य'ल्ल अण्पेर अण्कोन्प्रा च्यक्र्यरीलोरळ दे अ'ल्ल सेद्यचे स्प्रे असेमिनेा ल्यक्र्यरी अ प्यरामिलोरळ कस्यिी ओर अ प्येसोनेलोरळ, चे एस मि अण्पेर अण् कस्यः

4. क्यंदळ दोग्ग्यल्ल स्यचेने ओ क्यल्लोरिळ, चे यिने मां म्यल्ल देक्यल्ल ए तिण्यल्ल सेरबिद्यल्ल, सेष अण्पेर स्यर्यम्यल्ल लोख्यिण्ण्य स्य अतोरनिक्य अण्पेर्यल्ल लोख्य चे ए नेचे मेसे मीले दे अण्पेर्यल्ल, मि अण् कस्यल्ल अचेसा व्पेरा स्य िेसे ने फाम्यल्ल क्य स्येने नेचे वोिया ल्लि.

तेमेस्यरिणे अचेसा अण्पेर देवे अण्पेते अण्पेतेल्लि कोम्यण्ये, मि क्यंदळ स'अर्ष त्यर्यद्वि दे दोग्ग्यल्ल ल्लि, अदेव्यरिणे का स्य से क्येअद्व.

Фъръ де пермичиणेа аण्пेतेल्लि ком्यण्ये не ва пьрсьи нечи знь фам्यл्ल сеरвьц्यल्ल सेष, л्यк्यндळ афарь немай касьял्ल знеи премеждьрि аण्педерате а виיעей सेष а вьлльтрьи.

अण् कस्यरिणे स्य 2 मि 3 से वा रेवोनिफिका फाम्यल्ल स्येप्रिया मि विण्यल्ल नेण्पेर अण्पेर्यल्ल तिण्य दे सेरвьц्य र्येचान्ते, मि क्यंदळ तिण्यल्ल अचेसा अर्ष यिने मां म्यल्ल दे знь प्यत्रारि दे अण्, चोळ प्ययिण्य नेण्पेर्यल्ल अण् प्यत्रारि दे अण्.

अण् कस्यरिणे स्य 1 मि 4 से वा पोते च्येरे विण्यल्ल मि स्येप्रिया नेमां प्यल्ल ल्य एमिरेा दिण् सेरвьц्य.

§. 31.

Фам्यल्ल पोते пьрсьи сеरвьц्यल्ल аण्пेते де तिण्य, аण्पेर ल्य сеरвьц्ये де знь аण् аण्пेर्यल्ल नेмай дьпъ चे वा фि रेवончиаत् кь मेसे сентьмьли, сар' деаत्मинте кь патрсьпрезече зиле аण्пेते:

1. क्यंदळ फाम्यला कान्त्य ओक्यस्येने वьण्य दे अ से त्यरिा सार' फाम्यल्ल दे अ अण्पेने ओ एकोमिळ सेष ओ मेसेरिळ प्रोप्रिळ, क्ये प्रिण रेण्यनेरेा अण् सेरвьц्य प्यल्ल ल्य तिण्यल्ल लोक्यिळ ओ अर्ष नेरदे;

2. क्यंदळ क्यल्लार्या зनेि सेर्यिळ्यि वेर ओ अल्य त्र्येअव्य मोментोस्य अर्ष रेचेरे मां अण् देलय्ण्य ल्लि अब्चिण्य ल्य अण् अल्ल लोख्य;

3. क्यंदळ प्यरिण्चि फाम्यल्ल दिण् कवसा зनेि द्यण्य अण्पेरेा ल्लि अण् सेरвьц्य अण्पेतेल्ले स्यर्यम्यल्ल अ रेफेरिण्देलोरळ सेले प्रे एल्ल ल्य पोф्येस्क्य स्प्रे त्यन्यरेा एकोमिेि सेष अ मेसेरिेि सेले, ओर स्प्रे क्यल्लार्या लोरळ, मि क्य रेक्यल्लार्या ल्लि ने पोत्य अचेण्ता प्यल्ल ल्य एमिरेा तिण्यल्लि दे सेरвьц्य.

Ми तेमेस्यरिणे аचेसा се воръ арьта аण्пेतेल्लि ком्यण्यе, ми к्यंदळ арь коन्п्राиче дोग्г्यल्ल, се воръ комьпыва ка сь се к्यеАд्व. Фъръ де пермичиणेа аण्пेतेल्लि ком्यण्यе не се ва поте аण्пेпърта фам्यл्ल.

Обсерьдъ прескрьптъл्ल аचेसा ва поте фам्यл्ल, аण् касъ зр्यинте, чыре димитероа сьа ми аण्пेते де емиरेа терминьл्लи де ревьнчиапъ де меае сентьмьли ми респентиве де патрсьспрезече зиле, дькы аण् локьял्ल सेष ва пьне

az élelem és bér iránt a hátralevő időre a gazda kára nélkül megegyezik.

32. §.

Olly cselédek, kik bebizonyítottképen szolgálatukat rosszul, hanyagul és kedvellenül teljesítik vagy különben szolgálati viszonyaikkal meg nem egyezőleg viselik magokat olly czélből, hogy azáltal a gazdát a megtagadott elbocsátásra erőltessék, különösen szigoruan megbüntetendők, és szolgálati kötelességek pontos teljesítésire szigoruan rászorítandók.

33. §.

A gazda, ki törvényes ok nélkül (29. §.) valamely cselédet a szolgálat idejének kitelése előtt elbocsát, nem köteleztethetik ugyan akarátja ellenére annak ismételi felvételére, de azonban köteles nékie a bért és élelmet a még hátralevő szolgálati időre, és ha ez egy fertály évnél tovább tartana, egy fertály évre megtéríteni.

34. §.

Olly cselédek, kik a szolgálati időnek kitelése előtt törvényes ok nélkül önkényüleg elhagyják a szolgálatot, a községelöljárónak felfelentendők, ez által üldözendők, és a gazda kívánságára erőszakkal is a szolgálatbai visszatérésre szorítandók.

Azok egyébiránt kellően megbüntetendők, és tartoznak a tilos szolgálatbóli eltávozásuk által okozott kárt megtéríteni.

De ha a gazda a megszökött cselédet nem akarja ismét felvenni, akkor ő helyében egy más cselédet szegődhet, és a megszököttől az azáltal okozott több költségek megtérítését követelheti.

35. §.

Az, ki egy cselédet, mellyről tudja, vagy a körülményekből sejdítenie kellett, hogy megszökött, szolgálatba felveszen, nekie szállást ad vagy tartózkodást enged, kellően megbüntetendő, és tartozik a gazdának a cseléd megszökése által okozott kárt, mind szintén egy más cselédnek felvétele által okozott több költséget a megszököttel egyetemleg megtéríteni.

A cselédkönyvről.

36. §.

Minden cseléd lássa el magát egy cselédkönyvvel. Egy gazdának sem szabad olly cselédet, kinek nincs cselédkönyve, különben büntetés alatt felvenni. A cselédkönyv a szol-

anderen tauglichen Dienstboten stellt, und sich mit demselben wegen Kost und Lohn für diese Zeit ohne Schaden des Dienstherrn abfindet.

§. 32.

Dienstboten, welche erwiesenermaßen ihre Dienste schlecht, träg und unwillig verrichten, oder sonst ein ihrem Dienstverhältnisse unangemessenes Betragen in der Absicht beobachten, um dadurch den Dienstherrn zur Ertheilung der verweigerten Entlassung zu zwingen, sind besonders streng zu bestrafen und zur genauen Erfüllung ihrer Dienstpflichten mit aller Schärfe zu verhalten.

§. 33.

Der Dienstherr, der ohne gesetzmäßigen Grund (§. 29) einen Dienstboten vor Ablauf der Dienstzeit entläßt, kann zwar nicht genöthigt werden, denselben gegen seinen Willen wieder aufzunehmen, er ist aber verpflichtet, demselben Lohn und Kost für die noch übrige Dienstzeit, und wenn diese länger als ein Vierteljahr dauerte, für ein Vierteljahr zu vergüten.

§. 34.

Dienstboten, die vor Ablauf der Dienstzeit ohne gesetzmäßigen Grund den Dienst eigenmächtig verlassen, sind dem Gemeindevorsteher anzuzeigen, von diesem zu verfolgen, und auf Verlangen des Dienstherrn selbst durch Zwang zur Rückkehr in den Dienst anzuhalten.

Sie sind übrigens einer angemessenen Strafe zu unterziehen, und sind verpflichtet, den aus der unerlaubten Dienstverlassung entstandenen Schaden zu ersetzen.

Will aber der Dienstherr den entlaufenen Dienstboten nicht aufnehmen, so kann er statt desselben einen anderen Dienstboten aufdingen, und von dem entlaufenen die Vergütung der dadurch verursachten mehreren Kosten verlangen.

§. 35.

Wer einen Dienstboten, von dem er weiß, oder doch aus den Umständen vermuthen mußte, daß er entlaufen sei, in Dienst nimmt, Unterkommen oder Aufenthalt gestattet, ist angemessen zu bestrafen, und zum Erfaze des dem Dienstherrn durch die Flucht des Dienstboten erwachsenen Schadens, sowie der durch die Aufnahme eines andern Dienstboten verursachten Mehrbefähigung zur ungetheilten Hand mit dem entlaufenen Dienstboten verpflichtet.

Vom Dienstbotenbuche.

§. 36.

Jeder Dienstbote hat sich mit seinem Dienstbotenbuche zu versehen. Kein Dienstherr darf einen Dienstboten, der kein Dienstbotenbuch besitzt, bei sonstiger Strafe aufnehmen. Das

alás famzias xarniks. mi az aqesta co uoto angelleue nentrs vintš mi cimspiz ne tin mlas aqesta fepz a damna prin aqesta pro domnias ced.

§. 32.

Cerbitopif az cerbitopere. kapf an modš anvedepatis xmi fakš cerbitopere cele pez, ka zeneviro mi fepz de voiz, cedš kapf arntz o nertape nekorecznizitopre referingelopš cele de cerbitš kš kvuelš, ka prin aqesta sz an dšn.love pre ctznani a de da dimiteroa refercatz, az a ce nedenci kš o cuezizale acupimo mi a ce acupine la akxata amn. nimpie a detopielopš cele ka totz acupimea.

§. 33.

Domnias, kape fepz temels andectaztopš (§. 29) dimite aminte de cuiprea timnias de cerbitš ure znš famzias, na ce va noté necte voia cea andetora de a'as laa capz 'nanol, eaz va fi ancz ocleratš, az nentrs timnias de cerbitš ancz peclante a 'i da cimspiz mi vintš mi ktnš timnias aqesta apš yine mal mias de znš nertaris de anš. a de petomifika ne znš nertaris de anš.

§. 34.

Famzias, kapf fepz temels andectaztopš nertceckš cerbitš az aminte de dekzpuceoa timnias de cerbitš, ce vorš arnta antictelzi kommuale. de aqesta ce vorš nekceklata. mi la cepeoa domnias ce vorš andetora mi prin foruz a ce antopce an cerbitš.

De aminte ce vorš csnuzne el znol nedence amczpate, mi czntš oclerapl. damnias ce e'apš fi kzniznatš prin neieplata nertcipe a cerbitzias a'as rekommenea.

Kendš ancz domnias pre famzias fepz nš vpe sz 'as mal czeceuz, xmi note cas an lokzias az lokmi alš famzias, mi dem czelš fepz čere, ka sz 'i pekonišice cneceoa avste prin aqesta.

§. 35.

Celš ce ica znš famzias an cerbitš ced 'i dz koptelš op xas angedze a netpene la cine, de kape cine, ced totsmi din amipeutsrpi noté prekznne, kš a fepz din cerbitš. ce va nedenci amczpatš, mi e andetopatš dinprznz kš famzias fepz a rekommenea domnias la kape a focš an cerbitš, damnias ce 'i e'a kzniznatš prin fepzrea az, prekzm mi cnecele de vintš ce prin azapea znš alš famzias de a avstš.

Despre cartea famzilorš.

§. 36.

Fizkape famzias az famzias ape a ce prevedé kš o krtičikš de cerbitš. Nici znš ctznanz n'ape voiz a xrimi ne znš cerbitopš az cerbitopre, kape n'ape krtičikš de cerbitš,

39. §.

Ha egy cselédkönyv elvesz, arról a politikai hatóságnál, mellynek körületében a cseléd tartózkodik, jelentés teendő. Az a fennforgó körülményeket tartozik szorossan kinyomozni, és a mennyiben ezen nyomozás a veszesség iránt semmi kételyt nem enged, egy új cselédkönyvet kiadni, vagy ha az elvesztett cselédkönyvet egy más politikai hatóság adta volt ki, az ujnak kiadását ennél kieszközölni.

Az új cselédkönyvben tisztán megjegyzendő, hogy az egy másodlat.

Felügyelő és végreható közlönyök és hatóságok.

40. §.

A politikai hatóság örökös a cselédügy felett és végrehajtja e jelen cselédrendtartást. Ebbeli segítségül szolgálják neki a község-elöljárók, kik a politikai hatóság utasításánál fogva a cselédek fegyelme, rendtartása és erkölcsisége felett örökösni, és különösen a szolgálat nélküli cselédség felett ügyelni tartoznak.

Cselédek jegyzőkönyve.

41. §.

Ki a politikai hatóságtól arra nyert hatalmazott felhatalmazás nélkül a cselédszerzést üzérség gyanánt üzi, az illően megbüntetendő. Továbbá szükséges arra nézve, hogy a cselédek könnyebben szolgálatba helyeztethessenek és a szolgálatot kereső személyek könnyebben feltaláltathassanak, mikép a község-elöljáró székhelyén egy jegyzőkönyv megtekintés végett készítettessék, mellybe a szolgálatot kereső személyek és a cselédekért magokat jelentő gazdák beírassanak.

42. §.

A községhez tartozó szolgálat nélkül lett cselédek, kik illő életmódjuk felől magokat nem igazolhatják, tartozik a község-elöljáró egy szolgálat vagy más szabad kereset mód szerzésire rázorítani.

Idegen szolgálat nélküli cselédek, kik egy új szolgálatra vagy más szabad foglalkozásra alkalmat nem használják, vagy egy botrányos erkölcselen életet visznek, vagy kiknek egy szolgálat vagy más életmüket fedező munka szerzésire kilátásuk nincsen, a községből kitasítandók.

A szolgálati viszonyokból eredett perlekedések.

43. §.

Azon perlekedések a gazda és cseléd között, mellyek a szolgálati viszonyból vagy a bérszerződvényből erednek, és a szolgálati

§. 39.

Geht ein Dienstbotenbuch verloren, so ist hiervon bei der politischen Behörde, in deren Bezirk der Dienstbote sich aufhält, die Anzeige zu machen. Dieselbe hat die obwaltenden Umstände sorgfältig zu erheben, und in soferne die Erhebung den Verlust nicht bezweifeln läßt, ein neues Dienstbotenbuch auszufertigen, oder wenn eine andere politische Behörde das verlorne Dienstbotenbuch ausgestellt hat, bei dieser die Ausfertigung eines neuen zu veranlassen.

In dem neuen Dienstbotenbuche ist ausdrücklich zu bemerken, daß es ein Duplicat sei.

Ueberwachende und vollziehende Organe und Behörden.

§. 40.

Die politische Behörde überwacht das Gesinbewesen und vollzieht die gegenwärtige Dienstboten-Ordnung. Zur Unterstützung hiebei dienen ihr die Gemeindevorsteher, die nach den Weisungen der politischen Behörde auf Zucht, Ordnung und Sittlichkeit der Dienstboten zu wachen, und insbesondere das dienstlose Gesinde zu beaufsichtigen haben.

Dienstboten-Protokoll.

§. 41.

Wer ohne ausdrückliche hiezu von der politischen Behörde erhaltene Ermächtigung das Gesindezubringen als Geschäft betreibt, ist mit einer angemessenen Strafe zu belegen. Auch ist, um die Unterbringung der Dienstboten in Dienste, und die Auffindung dienstsuchender Personen zu erleichtern, am Sitze des Gemeindevorstehers ein Register zur Einsicht aufzulegen, in welchem die dienstsuchenden Dienstboten, und die Dienstherrn die sich um Dienstboten melden, eingetragen werden.

§. 42.

Dienstlos gewordene Dienstboten, die zur Gemeinde gehören und sich über eine ordentliche Subsistenz nicht auszuweisen vermögen, hat der Gemeindevorstand anzuhalten, Dienst oder einen anderen erlaubten Erwerb zu suchen.

Fremde dienstlose Dienstboten, welche die vorhandene Gelegenheit zu neuen Diensten oder zu einer anderen erlaubten Beschäftigung nicht benützen, oder die ein anstößiges, sittenloses Leben führen, oder die eine Aussicht zur baldigen Erlangung eines Dienstes oder einer anderen ihren Unterhalt deckenden Arbeit nicht haben, sind aus der Gemeinde zu weisen.

Streitigkeiten aus dem Dienstverhältnisse.

§. 43.

Die Streitigkeiten zwischen Dienstherrn und Dienstboten, welche aus dem Dienstverhältnisse oder Lohnverträge hergeleitet werden, und wäh-

§. 39.

Къндъ о карте де фамили се perde, се ва face despre ачеаста аръларе ла дрегъториа политическъ, ши акъреи черкъ петрече фамилия. Ачеаста динпреуъръриле съверситоре ле ва черка къ лотъ асеримоса. ши дикъдъ дин черкареа ачеаста не с'аръ пасче нечи о диндоиалъ, къ картеа с'а пердъдъ, се ва еспеди о покъ карте де фамили, с'еъ къндъ о алъ дрегъториа а еспеди кърлоа де фамили пердъдъ, ва къшизна ла ачеаста ка с'е еспедезо зна покъ.

Ши поъ еспедита карте де фамили се ва динсемна априадъ, къ е диндикъдъ.

Органеле ши дрегъториеле съверситоре ши есекатине.

§. 40.

Дрегъториа политическъ биринъ аскура фамилия ши есекатозъ прецителе перкъмънтъ де фамили. Де сириноанъ ачи ши поръ фи антикти коммунали, карй данъ диндентъриле кънзтате дела дрегъториа политическъ поръ ла сама аскура дичининеи, ordineи ши а моралитъдеи фамилиоръ, ши маи къ самъ поръ съверситоа фамилиякъ фъръ сервицъ.

Протоколъ де фамили.

§. 41.

Челъ че фъръ де а кънзта еспресъ суро ачеаста диндентъриле дела дрегъториа политическъ се деуринде къ къстареа ши аддикереа фамилиякъ, се ва ешикне шиел недене амъкърате. Суре а анеза про фамили ши сервицъ, ши де а шизра афларон персонелоръ че кънзт сервице, се ва face шиъ реуестър ши каре со поръ динсемна фамили че кънзт сервице ши домни, карй кънзт фамили, ши се ва нене ла сканъкъ антикети коммунале. ка оричине со покъ кънзта ши лънекъдъ.

§. 42.

Не сервитоии ши сервитореле реманъ фъръ де сервицъ, карй се гинъ де коммунитате ши не покъ доведи о съвектинъ перкълатъ. антиктиа коммунале ле ва астринче а ши кънзта сервицъ с'еаъ шиъ кънзтиръ лертатъ.

Сервитоии ши сервитореле стрине фъръ до стъкъни, карй не се фолосекъ де прикъкъдъ спре а ши кънзта сервице ноке с'еаъ алъ къприндепе лертатъ, с'еаъ карй данъ о неауцъ скандалоъ, неморале, с'еаъ карй н'аъ врнъш проспентъ де а кънзта ши скъркъ шиъ сервицъ, с'еаъ шиъ лъкър дин каре с'е се покъ нътри, аъ а фи диндентате дин коммунитате.

Контраверсиеле дин реферинголе де сервицъ.

§. 43.

Контраверсиеле с'еаъ чертеле динре стъкъни ши сервитоии аъ сервиторе, карй се паскъ дин реферинга де сервицъ, с'еаъ дин динвоала пен-

viszony tartama alatt, vagy a szolgálati viszony megszűnte után legalább 30 napok eltelle előtt indíttatnak, a politikai hatóságok (rendőr-igazgatóságok) előtt tárgyalandók, azok ellenben, mellyek ezen határidő lefolyta után indíttatnak, a törvényhatóságok rendes tiszti eljárásuk alá tartoznak. (A cs. k. belügyministerium rendelete 1856 december 7-ről 10412 sz. a.).

Pénzbeli- és börtönbüntetések.

44. §.

Az ezen cselédtartásban kimért büntetések pénzbírságok vagy börtönbüntetések avagy testi fenytés által hajthatók végre. A pénzbírságok cselédeknek 5 p. forintnyi összevet, és más személyeknek 25 p. forintnyi összevet meg nem haladhatnak.

A börtön büntetést lehet egész 14 napig szabni, és a büntető törvény határozatainak megtartása mellett börtön által súlyosbíthatni.

A testi fenytés csak cselédeknek alkalmazható. Az a tizenhét éves aluli ifjakkal és nőszemélyeknek áll vesszőzésben, megölt férfitestvéreknek áll palcsallításokban, és legfeljebb tizenöt palcsallításból állhat.

Azt csak az orvosnak előrebocsátott nyilatkozata után, mikép a megbüntetendő egészségi állapotjának mitsem árt, kell, és soha sem szabad nyilvánosan végrehajtani.

45. §.

A pénzbírságok a községi pénztárban tartandók és külön számadásba viendők. Azok kizárólag beteg vagy szegény dologtehetetlen cselédek segélyezésére vannak szánva.

46. §.

Az ezen cselédtartásban a községelöljáróra bizott tiszti eljárások, ha a körülmények úgy kívánják, egy más bizalomra méltó személyre is átruházhatók.

47. §.

Olly községekben, mellyek valamely rendőr-igazgatóság körületéhez tartoznak, ez utóbbi által fognak fogatba vétetni mindazon tiszti eljárások, mellyek ezen cselédtartásban úgy a politikai hatósághoz mint a községelöljáróhoz utasítvák.

48. §.

Jelen cselédtartás 1857 július 1-jén lépend hatályba.

rend des Bestandes des Dienstverhältnisses oder wenigstens vor Verlauf von 30 Tagen vom Tage, als das Dienstverhältniß aufgehört hat, eingebracht werden, sind von den politischen Behörden (Polizeidirectionen) zu verhandeln, und jene hingegen, welche nach Verlauf dieser Frist erhoben werden, gehören zur ordentlichen Amtshandlung der Gerichtsbehörden (Verordnung des k. k. Ministeriums des Innern vom 7. December 1856 No. 10412).

Geld- und Arreststrafen.

§. 44.

Die in dieser Dienstboten-Ordnung angebrohten Strafen sind mit Geld- oder Arreststrafen, oder mit körperlicher Züchtigung zu vollziehen. Geldstrafen dürfen bei Dienstboten den Betrag von 5 fl. C. M., und bei anderen Personen den Betrag von 25 fl. C. M. nicht übersteigen.

Arrest kann bis zu 14 Tagen verhängt und mit Beobachtung der Bestimmungen des Strafgesetzes durch Fesseln verschärft werden.

Die körperliche Züchtigung kann nur bei Dienstboten Anwendung finden. Sie besteht bei Jünglingen unter achtzehn Jahren und bei Frauenspersonen in Rutenstreichen, bei erwachsenen Personen des männlichen Geschlechtes in Stockstreichen, und kann höchstens fünfzehn Stockstreiche betragen.

Sie darf erst nach vorausgegangener Erklärung des Arztes, daß sie dem Gesundheitszustande des zu Bestrafenden unmaßthellig sei, und nie öffentlich vollzogen werden.

§. 45.

Die Geldstrafen sind in der Gemeindecasse aufzubewahren und abgesehen zu verrechnen. Sie haben die ausschließliche Bestimmung zur Unterstützung kranker oder armer arbeitsunfähiger Dienstboten.

§. 46.

Die dem Gemeindevorsteher in dieser Dienstboten-Ordnung übertragenen Amtshandlungen können, wenn es die Umstände erfordern, an eine andere vertrauenswürdige Person übertragen werden.

§. 47.

In Gemeinden, welche zum Amtsgebiete einer k. k. Polizei-Direction gehören, werden von dieser letztern sowohl alle Amtshandlungen ausgeübt, welche in dieser Dienstboten-Ordnung der politischen Behörde, als auch jene, welche dem Gemeindevorsteher zugewiesen sind.

§. 48.

Vorstehende Dienstboten-Ordnung tritt mit 1. Juli 1857 in Wirksamkeit.

тръ съмвриъ, ми се адскъ днаинте днкъ дн тинккъ сервизъли, сѣаъ челъ пхпнъ днаинте де а трече 30 де zile. дела днчетарѣа сзвн-вѣи, аъ а се десвате де къръ дерегъторіѣе политиче (диренциънеа де полициъ); сар' ачеле карі се аштернъ дънъ декърсълъ ачестѣ терминъ, се динъ де регълата перпрантарѣ а дерегъторіѣоръ ждекъторешти (ордінциънеа министеріѣли ч. р. де интерне дин 7. Дечембре 1856 Нр. 10412).

Педенселе де арестъ ми дн вані.

§. 44.

Педенселе, къ карі се аменидъ дн регълъмжнтълъ ачеста де фамиѣли, се воръ ескіѣа сѣъ прин педенсе де днкіѣоре вер мѣинте (педенсе дн вані), сѣъ прин педенселе тръ-пеаскъ. Мѣинтеле ла фамиѣли нъ воръ нотѣ трече несте кърълъ де 5 фл. т. к. сар' ла аѣте персѣне несте кърълъ де 25 фл. т. к.

Днкіѣореа се нотѣ динта не 14 zile ми обсервандъ дичнсчннїѣе кодичѣлї пѣпѣле днспри къ ажънпѣре (ностѣ).

Пѣдѣпѣа тръпеаскъ нотѣ авѣ нѣмаї ла фамиѣли локъ. Еа се ва днпѣинї ла фѣчїорї. карі н'аъ днкъ онтспрезѣче ані, ми ла персѣнеле фѣмѣїесчї прин ловїтърї де нѣтеле, ла персѣнеле гърѣтешти де врѣстъ къ аѣнпѣлъ (бъдълъ) ми ва нотѣ кѣѣта челъ мѣлѣ дин чїнчїспрезѣче ловїтърї.

Дѣнса се ва нотѣ нѣмаї атнчї ескіѣа дѣнъ че маї 'наинте ва фї декїѣратѣ донторѣлъ, къ еа нъ ва стрїка сѣнѣтѣлї челѣ че се педенсече ми нъ се ва днпѣинї пѣчї кѣндъ пѣблїче.

§. 45.

Мѣлптеле се воръ пѣстра дн касса комѣнпѣле ми комѣнпѣа сѣпаратѣ. Еле воръ авѣ ескїѣѣа дѣстїнчїѣне де а да ажъторїѣ фамиѣлоръ бетѣжї ор сѣрачї карі нъ-с' андї де сервїѣлъ.

§. 46.

Анчїнїѣе оффїцїѣе конкрежѣте прин регълъмжнтълъ ачеста де фамиѣли антїѣлоръ комѣнпѣлї ла черѣреа днпрежърїлоръ се воръ нотѣ конкредѣ ми знеї аѣте персѣне демне де днкрежъмжнтѣ.

§. 47.

Дн комѣнпѣлїѣе, карі се динъ де черкълъ оффїцїѣе алъ знеї дїренциънеї ч. р. де полициъ, ачѣѣта дин зртѣ ва депрїнде тѣте лѣкрѣрїѣе оффїцїѣлї, атѣлъ челѣ, карі дн ачѣѣлъ регълъмжнтѣ де сервїторї ми сервїторѣ сѣнт асѣнпѣте дерегъторїѣе политиче. кѣлъ ми челѣ карі сѣнт конкрежѣте антїѣѣїѣе комѣнпѣле.

§. 48.

Регълъмжнтълъ ачѣѣта де сервїторї ми сервїторѣ пѣшѣште дн лѣкрѣре къ 1. Іѣлїѣ 1857.

Formular A.

Dienstbotenbuch

in Folge der Dienstboten-Ordnung vom 20. Februar 1857 §. 28221.

auf Grundlage

ausgefertiget am

Von de f. f.

Eingetragen in das Vormerk-Register
sub Nr.

dann folgt ein Abdruck der Dienstboten-Ordnung.

Dienstbotenbuch,

enthaltend acht und vierzig mit der fortlaufenden Zahl versehene Seiten.

für

gebürtig aus

Gemeinde

Bezirk

Kreis

Kronland

zuständig zur Gemeinde

Bezirk

Kreis

Kronland

Personbeschreibung.

Geburtsjahr

Religion

Größe

Gesicht

Augen

Augenbrauen

Nase

Mund

Haare

Zähne

Bart

Besondere Kennzeichen

Handschrift des Besitzers

Формулар № А.

Карте де Фамѝлі

Ан зрѝнареа регѝламентѝази де фамѝлі дин 20. Феврѝ 1857 Нр. 28221.

не темѝази

есуедитѝ ан

De ч. р.

Ансеинате ан регѝстрѝази де анолате
сѝв Нр.

(Аичи зрѝназѝ о тѝмѝрѝтерѝ а регѝламентѝази де серѝторѝ шѝ серѝторѝе.)

Карте де Фамѝлі,

капрѝнетѝоре натѝрѝенѝи шѝ онѝ де феде ансеинате кѝ нѝмерѝази капрѝнте.

Пентѝрѝ

Нѝскѝа дин

Коммѝунѝатеа

Прѝетѝра

Прѝефѝетѝра

Цѝра де корѝнѝ

Се гѝне де коммѝунѝатеа

Прѝетѝра

Прѝефѝетѝра

Цѝра де корѝнѝ

Дескрѝереа персонѝаде.

Анѝази пасѝереѝ

Рѝлиѝиѝеа

Мѝрѝнеа

Фада

Окѝи

Сѝрѝ прѝенѝе

Насѝази

Гѝра

Пѝрѝази

Дѝнѝѝи

Барѝа

Сѝнѝе де кѝносѝере дескѝрѝиѝте

Скѝрѝереа кѝ тѝла а посѝесѝорѝази

